СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXV. Ч. 281. Джерзи Сіті, Н. Дж., субота, 3. грудня, 1927.

VOL. XXXV. No. 281. Jersey City, N. J., Saturday, December 3, 1927. THREE CENTS.

СЕКРЕТАР ТОРГОВЛІ РОЗГОЛОШУЄ РОБІТНИЧУ ЗАПЛАТУ В АМЕРИЦІ

ГУВЕР КАЖЕ, ЩО РОБІТНИКИ ТУТ ДІСТАЮТЬ НАЙВИСШУ ЗАПЛАТУ В ІСТОРІЇ.

ВАШИНГТОН, 1. грудня. — Секретар торговлі Гувер видав публичний звіт з фіскального стану Злучених Держав у 1927. році.

В сьому звіті Гувер між инчим дотикається питання робітничої заплати та каже, що ще ніколи в історії робітники не побирали такої робітничої заплати, як ось тепер у Злучених Державах.

Гувер підчеркує, що він має на увазі так звану реальну робітничу заплату, себто вартість гроший у товарах.

ЗА КАНДИДАТУРУ НА ПРЕЗИДЕНТА.

ДАЛІ ВИСУВАЮТЬ РІЖНИХ КАНДИДАТІВ.

ВАШИНГТОН, 1. грудня. — Сюди приїхав нині на засіданнє конгресу віцепрезидент Злучених Держав та предсідатель сенату Дос та в розмові з ґазетярами заявив, що він не думає кандидувати на уряд президента з рамени републиканської партії. Він від себе поручив кандидатуру сенатора Френка Лавдена.

З уступленнем Доса висувають тепер знова Чарлза Гюза, що кандидував на сей уряд проти Вилсона в 1916. році.

ВЕЛИКІ ПОВЕНИ В СТЕЙ-І НЮ ЙОРК.

ВИЛЛЯТІ РІКИ ЗРИВАЮТЬ МОСТИ.

ОЛБАНІ, Ню Йорк, 1. грудня. — Наслідком уливних дощів, що тревали в деяких місцях кілька днів без перерви, вилляли ріки в західній части нюйорського стейту.

Дощі почалися по небувалій в осени теплій погоді. Дощ почався від вітруги, що дула зі скоростю 68 миль на годину. Від дощів вилляли ріки та позаливали долини, зірвали мости, вкрили богато осель. Канали поперериванi, і весь рух на них задержався.

Випадків у людях був усего один, але се був справді небувалий. У місцевости Олін погорів чоловік у пожарі власного дому, з якого він не міг видобутися, бо довкола були зібрані води ріки.

З ПРОЦЕСУ ЗА ВБИЙСТВО Д-РА ЛІЛІЕНДАЛА.

МЕЙЗ ЛЕНДИНҐ, Ню Джерзі, 1. грудня. — На розправі проти пані Ліліендал та Вилиса Біча, обжалованих за вбийство д-ра Ліліендала, станув як свідок приятель Біча Барк та зізнав під присягою, що Біч просив його о грошеву поміч, а коли Барк питав, по що йому гроший, Біч признався йому, що він мусить утікати перед поліцією, яка шукає його як виновника вбийства Ліліендала. Біч мав признатися Баркови, що він справді вбив лікаря.

ПАНІ СНАЙДЕР БУДЕ ПРОСИТИ СМИТА О ПОМИЛУВАННЄ

ОЛБАНІ, Ню Йорк, 1. грудня. — Адвокати пані Снайдерової, яку засуджено на смерть як вбийницю мужа, просили нюйорського ґубернатора Ал. Смита о помилуваннє. Смит визначив адвокатам день 29. грудня на предложеннє йому справи.

ЗІЗНАННЯ ПІДСУДИМИХ У СПРАВІ ВТОПЛЕННЯ ҐОЛДШТАЙНА.

НЮ ЙОРК, 1. грудня. — Після зізнань, зложених Гарі Ґрінберґом, молодим парібком, обжалованим за втопленне Беняміна Ґолдштайна, зізнавав його співобжалований Джосеф Лефковіц, 42-літний підприємець без близче означеного звання, який мав бути головним мотором у злочині.

Лефковіц зізнав, що він справді зложив цілий плян, як воки мають нібито втопити Ґолдштайна та дістати за се від асекураційних піприємств більшу суму гроша. Обжалований однак рішучо заявляє, що він не мав на думці топити Ґолдштайна, та що Ґолдштайн утопився через його спільників у злочині.

Лефковіц заявив, що думку обманути асекураційні підприємства подала йому справа Снайдерової.

ЗАСУДЖЕНИЙ НА 72 РОКИ ТЮРМИ.

КЕМДЕН, Ню Джерзі, 1. грудня. — Чарлза Гаварда, 43-літного Мурина, засуджено нині на 72-літну тюрму за те, що минувшого тижня знасилував панну Джосефіну Моффу, 18-літну фабричну дівчину з Данбартона, Ню Джерзі.

Суддя прочитав обжалованy довгу лекцію, в якій показав йому, що він повинен уважатися щасливим, що його не злінчували, а відтак дав йому найвисшу кару, зазначену на кождий поповнений ним злочин, а саме: 15 літ за напад, 30 літ за рабунок, 12 літ за насилуваннє, 3 роки за ношенне скритого оружа, а 12 літ за те, що він хотів убити брата насилуваної дівчини, як сей хотів його зловити.

У годину після присуду Гавард уже був на дорозі до стейтової вязниці в Трентоні.

ОБЖАЛУВАНИЙ ОПИСУЄ, ЯК ВІН УТОПИВ ТОВАРИША.

Ню ЙОРК, 30. падолиста. — На розправі проти двох Жидів: Джосефа Лефковіца та Ервинґа Рібецаля, обжалованих за вбийство їх знакомого Беняміна Ґольдштайна, оборона поставила на свідка самого обжалованого Рібецаля. Се молодий мущина, має всего 19 літ. Тихим голосом зізнавав він про своє знакомство з утопленим, а відтак майже з криком розказав, як він трутив Ґольдщтайна в воду на знак, даний Лефковіцом. Далі він описував, як Ґольдштайн боровся в воді, кричав о допомогу та потонув.

Свідок хотів видно зробити на присяжних враждіння, що він не знав докладно пляну Лефковіца, що Лефковіц взяв його до заговору в послідній хвилі, та що він справді не знав, що Ґольдштайна мають утопити.

СОВІТСЬКИЙ СОЮЗ ДІСТАЄ 40-МІЛІОНОВУ ПОЗИЧКУ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ.

МОСКВА, 30. падолиста. — Виїхала до Злучених Держав комісія експертів, зложена з 10 совітських інжинерів. Її приїзд до Злучених Держав стоїть у тісній звязи з договором, який підписано між Совітським Союзом і ґрупою американських фінансістів з Персивалом Фаркугаром на чолі. На підставі сеї умови дістане Совітський Союз $40,000,000 позички на 6 літ, яку мається ужити на реорґанізацію макіївських рудокопів у Донецькім вуглянім басені. Совітський Союз зі своєї сторони обіцяв виасиґнувати на сю ціль 25 міліонів долярів.

ҐУБЕРНАТОР ФУЛЕР ВЕРТАЄ З ФРАНЦІЇ.

ШЕРБУРҐ, 30. падолиста. — Кораблем „Олимпік" вертає з Франції до Ню Йорку ґубернатор стейту Массачузетс, А. Фулер. Звісний він є з процесу Сакка й Ванцетті, коли то зіґнорував просьби майже усіх европейських правительств і визначних осіб і не помилував обох засуджених на смерть Італійців. Перебуваючи на своїх феріях у Франції, не виступав він ніде публично й не мешкав у ґотелях, так, що ніхто не знав, що він перебуває у Франції, де так остро атаковано його на вічах і в часі робітничих демонстрацій.

ВІДКУСИВ БРАТОВИ ГУБУ.

У Косові, чортківського повіту, на закінчення копання двірської бараболі оден польовий так впився, що його в непритомнім стані віднесли до дому. Там він зробив жінці авантуру, а коли його молодший брат прийшов його успокоювати, той скочив і відкусив йому долішню губу, яку потім зїв.

500 ОСІБ ЗГИНУЛО В НАСЛІДОК ПОВЕНІ В АЛЬЖІРІ.

ОРАН, 30. падолиста. — Після урядових обчислень, число жертв в наслідок повені, що навістила північно - західну часть Альжіру, виносить 500 осіб. У місті Мостанґем згинуло 150 людей, у тім числі 60 Европейців.

СТАЛІН ПРО НЕДОПУЩЕННЯ КОРЕСПОНДЕНТА СОЦІЯЛІСТИЧНОГО ЧАСОПИСУ.

БЕРЛІН, 30. падолиста. — Сталін, оден з керманичів Совітського Союза, ствердив в розмові з кореспондентами заграничних часописів факт, що Совітський Союз не дозволив на приїзд до Москви кореспондента соціялістичного часопису „Форвертс". Він заявив одначе, що Совітський Союз згодиться на його приїзд, як-що редакція згаданого часопису дасть обітницю, що її кореспондент не буде гірше заховуватися від кореспондента ліберальної ґазети „Фоссіше Цайтунг". Редакція часопису „Форвертс" відповіла на се, що не думає посилати у Москву свого кореспондента під такою умовою, а також, що не бажає собі того, щоби її кореспондент був лакеєм Сталіна й писав лише те, що йому до вподоби.

ПЯТЬЛІТНІ „РЕВОЛЮЦІОНЕРИ".

В „Раді" з 10. падолиста поміщена допись з Косова, в якій змальовано жахливі переслідування пластової діточої орґанізації в Косові, які тягнуться від 1922 р. по нині. За ввесь той час на молодь, згуртовану у філії Т-ва Охорони Дітей, ішла нагінка польської жандармерії. Ревізіям, тяганням по поліції, опечатуванням льокалю, конфіскатам книжок, грошей, костюмів — не було кінця. Опікуна дітей М. Горбового арештовано за той час кількана́цять разів. Вкінці прийшло до розправи, на якій суд в Косові засудив усіх від I до 8 тижнів тюрми кожного. На підставі відклику відбулася в Коломиї друга розправа, вислід якої досі не знаний.

Та вже 2. жовтня ц. р. знова впала поліція до домівки пластунів і перевела ревізію, а 18. жовтня переслухувала за належання до „тайного" товариства. Дійде ще до цього, що на лаві обжалованих засядуть як небезпечні революціонери пятьлітні діти, члени діточого пласту.

Таких то скандалів-допускається над українськими дітьми польська влада тоді, коли польські шкільні діти обовязково мусять вчитися військової муштри й стріляння.

НЕВІДОМЕ ЖИДІВСЬКЕ ПЛЕМЯ.

Член московської академії Вишневський відкрив у Самарканді невідоме досі жидівське племя, що має 10.000 членів. Воно живе там від часів Соломона і зберегло донині деякі стародавні звичаї.

СТАРИК ПОПОВНИВ САМОГУБСТВО З ЛЮБОВИ.

У Будапешті повісився в свойому мешканню 71-літний власник склепу продажі тютюну, Іван Франк. Причиною самогубства було те, що його покинула 18-літня жінка. На його столі найдено фотоґрафію жінки й лист до неї з докорами.

АМЕРИКАНСЬКИЙ ЧАСОПИС ПРО РОЗРУХИ НА УКРАЇНІ.

Оден з наших читачів з Геммонд, Інд., прислав нам витинок з часопису „Лейк Кавнті Таймс", у якім наводиться інтересний для нас голос проф. університету у Висконсин Ґрановського, який він висказав перед „кореспондентом „Юнайтед Пресс".

„Україна", сказав проф. Ґрановський, „ся найбогатша часть Росії, проголосить свою незалежність і відмовиться попирати Совіти, як-що з теперішньої крізи поміж Литвою а Польщею, вивяжеться европейська війна".

„Революція може вибухнути на Україні кожної хвилі тому, що 40,000,000 населення не дасться держати у безконечність в ярмі чужинецького типу правительства". „Комунізм є цілковито осоружний українському темпераментови".

„Українці ніколи не справляли ріллі чужого народу. Вони завжди мали свої власні поля".

„Совітське правительство приневолило змодифікувати свою первісну комуністичну програму під напором Українців. Вислідом сього була т. зв. „нова економічна політика", на підставі якої особи управнені були до посідання землі на протяг 99 літ і мали право до ведення приватніх торговельних підприємств".

„Без сумніву, Україна скористає з першої нагоди, щоби зробити повстання. „Вона створить осібну державу, яка буде скорше демократичною, як автократичною. Вона буде незалежною й цілковито суверенною республикою.

„Теперішнє комуністичне правительство як і царський режім були однаково автократичні. Диктатура не є висказом демократії".

СТОЛІТТЯ УРОДИН ІБСЕНА.

Норвеґія приготовляється до свята століття уродин свого найбільшого письменника — Ібзена. Це свято припадає на 20. марта 1928 р. та вже тепер відома його програма. Союз норвеських письменників звернувся до міністерства освіти з пляном роковин та пропозицією, щоби свято мало офіціяльний характер. Головний державний театр в Осльо гратиме „Паню Інґер з Естрот", другий національний якусь іншу пєсу. В університеті зорґанізують цикль викладів про Ібзена, а найбільше норвеське видавництво випустить перший том з 20-томового приготовлюваного видання повних критичних творів Ібсена. Перед кожною пєсою буде критичний нарис і пояснення до тексту. До цього видання ввійдуть теж статті Ібсена, його листи, промови та фотоґрафії. Нема сумніву, що Німеччина, яка перша відкрила світові ґеній Ібсена, святкуватиме память великого драматурґа ще голосніще, маючи змогу виставити його пєси в своїх численних театрах. Франція та Анґлія, де до цього часу Ібсена грали досить мало, вперше побачить деякі його пєси в постановці найкращих режісерів.

ДАЛЬШІ ДОНЕСЕННЯ ПРО ЗАВОРУШЕННЯ НА УКРАЇНІ

СОВІТСЬКІ ВЛАСТИ НАЗИВАЮТЬ СІ ВІСТКИ РУМУНСЬКОЮ БРЕХНЕЮ.

БУКАРЕШТ, 1. грудня. — Після донесень, які ті тут надійшли, заворушення, які вибухли були у деяких повітах на Волині і Поділлі, ширяться дальше, мимо того, що совітським військам удалося занятн міста й села, які були збунтувалися. У місточку, що лежить 30 кільометрів від Одеси, збунтовалося було військо, яке належить до симпатиків Троцького й Зіновєва. Симпатії для Троцького й Зіновєва серед ґарнізону в Одесі мали бути причиною перенесення двох реґіментів совітського війска на Ураль.

Реґіменти, яких комендантом має бути ґенерал Лісевич, мали відмовитися послухати приказу з Москви. Тоді вислали московські власти комісаря Дратченка до Одеси, в цїли переведення в життя приказів з Москви. Дратченка мали зловити й убити війска Лісевича й опісля мали обносити його голову, заткнену на спис, по улицях міста та рівночасно носити плякати з написами: „Проч з терором". У тім самім донесенню говориться, що Лісевича арештувала була чека, однак його війску удалося його освободити. До жидівських осель у Кишеневі й Чернівцях надходять приватні вістки, які потверджують донесення про заворушення селян на Україні.

МОСКВА, 1. грудня. — Совітські власти називають донесення про бунти селян на Україні на нічім неопертою брехнею. Сі видумані вістки походять або з румунських або всеукраїнських петлюрівських джерел. Румуни, після заяв большевицьких властей, поширюють такі самі видумки про Совітський Союз, як Поляки з Пілсудським на чолі про Литву, бо перші забрали від Радянського Союза Бесарабію, а другі Вильну від Литовців.

Офіціяльні большевицькі донесення потверджує також і мовчанка німецьких конзулів у Київі, Харкові й Одесі, які нічо не донесли досі свому правительству про революційні заворушення на Україні, навіть про обяви бандитизму, як примірои про зловлення ватаги бандитів, зложеної з 40 осіб і тайно страченої у Київі.

Поляки є рівнож здивовані вістками про революцію на Україні, а особливо у Камінці Подільськім, який лежить недалеко від галицької границі, однак вони нічого не чули, щоби там був який бій, стрілянина і 1500 убитих на улицях міста. Рівнож і жидівська добродійна орґанізація „Аґроджойнт", що має свої філії у кожній більшій місцевости на Україні, не має ніяких телеграфічних, ані письменних вістей про поважні заворушення тамже. Про се повідомив кореспондента „Ню Йорк Таймс" директор сего товариства у Москві, Ґровер. Його приятель Любарський повернув недавно з автомобілевої поїздки по Україні й не зауважав там нічо найзвичайного.

АҐІТАЦІЯ ЗА ПОВОРОТОМ ГАБСБУРҐІВ ДОЗВОЛЕНА НА УГОРЩИНІ.

НЕ ВІЛЬНО ОДНАЧЕ АҐІТУВАТИ ЗА РЕСПУБЛИКОЮ.

БУДАПЕШТ, 1. грудня. — Угорський премієр Бетлен заявив в угорськім соймі, що аґітація за поворотом династії Габсбурґів на угорський престол є дозволеною. Не вільно одначе аґітувати за республикою.

Дальше сказав він, що правительство, годячися на аґітацію за зміною закона, який виключає Габсбурґів від угорського престола, забороняє рівночасно вихвалювання насильства, а також і замах стану. Кожний, хто схотівби повалити силою істнуючу конституцію, найде зверненою проти себе всю державну машину, тобто правительство, поліцію й військо.

На запит соціялістичного посла, длячого не вільно аґітувати за республикою, відповів премієр Бетлен, що Угорщина, після закона, є монархією, тому вільно аґітувати за модифікацією закона, одначе не вільно вести аґітації за республиканським режімом.

РУМУНСЬКІ ПОЛІТИКИ ПЕРЕГОВОРЮЮТЬ ПРИ ПОСТЕЛИ ХОРОГО ТІТУЛЕСКУ.

НЕМА ВИГЛЯДІВ НА ПОВОРОТ ПРИНЦА КАРЛА ДО РУМУНІЇ.

БУКАРЕШТ, 1. грудня. — Премієр В. Братіяну'й провідники опозиції, з якими премієрови не удалося прийти до порозуміння, мають зібратися на наради при постелі Тітулеску, міністра заграничних справ і правої руки попереднього премієра, Йонеля Братіяну.

Тітулеску буде старатися погодити правительственну партію з провідниками опозиції. Новий премієр, який є більше уступчивий як його покійний брат, дав дозвіл на збори Народньо-Селянської Партії в Букарешті й Альба Юлія.

Поки-що ніхто не вірить у те, що принц Карло поверне у теперішнім часі до Румунії. Новий премієр мав звернути усі свої зусилля на стабілізацію курсу румунських леїв, наслідуючи методи премієра Франції, Поанкаре.

ТЕПЕР ПРИЙМАЄТЬСЯ ЧЛЕНІВ БЕЗ ВСТУПНОГО

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
Full year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.
За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

БЛОФ.

Макс Літвінов, відомий большевицький дипльомат і заступник совітського комісара справ закордонних, викликав немалу сензацію своїм проектом розброєння, що його виголосив в Женеві на першім засіданню підготовчої комісії для розброєння. Та це була тільки сензація і це все. Ніхто не вірив в щирість мови Літвінова, а цілий проект робив вражінне дешевенького собі способу большевицької пропаганди. Бо на загал Літвінов не сказав нічого нового. І в Лідзі Націй засідають люде, які дійсно бажали би осягнути ідеал повного розброєння на суші, морю і у воздусі. Але всі вони надто реальні політики, щоби могли бавитися ілюзіями і думали, що таке ідеальне розброєнне можливе вже в найблищих літах, як це представляють совіти. Тому саме ніхто з них не виступав досі і не виступає далі з такими утопійними проектами, які самої справи вперед не посувають, а залишаються на разі нічим иншим а тільки пустими фразами. Зате такі люде як от лорд Сесил ведуть в Англії дійсно реальну роботу, змушуючи правительства своїх держав коли не до розоруження то хоч до стриму в дальшім зброєнню.

Самі совіти здають собі хиба ясно справу з того, що значило би для них цілковите обезброєння. Як жеж виглядав би тоді Союз Соціялістичних Совітських Республик, який держить при собі десятки народів тільки при допомозі штиків? А чиж Союз той не повстав при допомозі гармат і червоної армії? Чи народи, які входять в склад Союза, не держаться досі силою?

Не треба давати богато примірів на доказ правди нашого твердження, бо ту правду пережив український нарід на власній скірі. Бож Україна не ввійшла добровільно в С. С. С. Республик, а навпаки роками вела з червоною Москвою кріваву боротьбу. При помочі гармат, штиків і червоної армії прилучено Україну насильством до Москви і при помочі насильства держать Україну при Москві далі. Москва добре знає, що колиб не було насильства, колиб Москва була без армії і гармат, колиб вона обезброїлася так, як це подає Літвінов, то в першу чергу декрет обезброєння ознacчавби декрет смерти на цілий Союз Соціялістичних Совітських Республик. Це знає і добре розуміє Москва, а коли мимо цего заявляє готовість цілковитого обезброєння на суші, морю і у воздусі, то робить це тому, що вважає це все тільки пустими фразами, з яких нічого реального вийти не може. Москва знає, що той блоф нічого її не коштує, а прецінь можуть знайтися і такі, що готові в нього повірити. Чомуж не блофувати?

ЧОМУ ПОЛИЛАСЯ КРОВ НА УКРАЇНІ?

Останніми днями зявилися в пресі відомости про кріваві події на Совітській Україні. Не входячи в те, на скільки в дійсности були ці події кріваними, спинимося тільки на тих причинах, що могли викликати такі події.

Україна увесь час неспокійна. Увесь час большевики оголошують про ріжні ліквідації бандитських банд та про масовий засуд їх вожаків та членів.

Природа цих „бандитських" прояв для нас стане зрозумілою, коли зауважимо, що всі вони мають за ціль напади на представників большевицької влади та її органів. Дійшло до того, що минулого літа в липні місяці спалено в Житомирі навіть волинські ґуберніяльні совітські інституції. Оті прояви „бандитизму" є ніщо инше, як невгасаюча боротьба населення проти большевицької влади. Через те саме большевики так жорстоко розправляються з тими „бандами", коли дійсних кримінальних злодіїв та вбийників карають не так жорстоко.

Звичайно, так звані „бандитські" прояви стрічаються по селах. Такі банди формуються зі звичайних селян, що далі не можуть знести економічного гнету большевицької системи. Требаж завжди памятати, що український національний рух в своїй засаді має не лише національно-культурні та правові мотиви, але головно економічні. Боротьба України за створення своєї незалежної держави ведеться не лише за національну культуру, а в великій мірі за визволення українського населення з під економічного гнету иншими народами та державами.

У нас звикли багато звертати уваги на історичні, культурні та національні права українського народа на створення ним своєї власної держави. Між тим, як на головнійше право, право не бути експльоатованим иншим народом, иншою державою, майже зовсім не звертається уваги, а це прецінь той головний чинник, що веде українські народні маси на шлях боротьби за свою державність.

А таке явище, що економічні причини приводять окремі народи, чи частини навіть одного народа до боротьби за відсепарування від великого цілого, є в історії творення держав звичайним. Навіть Злучені Держави Америки відсепарувалися від Англії з економічних причин. А Україна за останніх яких двіста років була кольонією Московщини себ-то російської держави, а тепер є кольонією червоної Москви. Ранійше Україна не була в звязку з Московщиною й порівнюючи була економічно далеко сильнійша ніж на передодні революції 1917 року. Завдяки кольоніяльній економічній політиці український нарід, що замешкував одну з найбогатших земель Европи, став під московським пануванням найбіднійшим народом. Поля України, ріки, моря та недри землі збогатили чужинців, збогатили Росію, але нічого не дали українському народові.

Так саме і Росія, а ранійше Московщина виключно з економічних мотивів, з мотивів свого безоглядного імперіялізму нищила страшним терором, підступом та обманом всі ознаки української національної культури, української історично-державної традиції, й поставила собі завдання стерти всі ознаки окрімешности етноґрафічного, психольоґічного й навіть антропольоґічного характеру Українців, намагаючись поширювати як найбільше мішані подружжа з Москвинів та Українців. Знищивши всі ознаки автономного права України, знищивши всі ознаки її державности й навіть утворивши ілюзію економічної нерозривної спільности України з Московщиною, Росія згаданих вище расових ознак самостійности українського народу таки не змогла знищити. Навіть українська мова залишилася в масах населення пануючою на 80% над иншими мовами. Пощастило лише до певної міри змосковщити великі міста на Україні та почасти й малі.

Коли по революції розпочалася боротьба Українців за свою державність то на Україні прийшлося українським селам, себто переважній масі всього населення, вести боротьбу з обмосковщеними містами. Ця боротьба ще більше загострилася політикою большевиків, яка означала панування пролетаріяту, себто міста, над селом. Всю масу 86% сельського населення України поставили большевики економічно в підрядне становище супроти 14% міського населення. Звичайно це боротьбу між цими двома ріжними по національній свідомости й соціяльному становищу родами населення України ще більш заострило. При чім боротьба села з большевицьким, пролетарським містом ідентифікується з боротьбою українського населення за свою суверенну державу. Лише страшним жорстоким терором доводиться большевикам здержувати українські села перед загальним повстанням проти большевиків, але всеж таки час до часу повторюються такі кріваві події, про які отсе принесла тепер відомости світова преса.

Доводиться дивуватися тим особам, що намагаються розбирати відношення України до Московщини, а не звертають уваги на такий важний чинник, як економічні інтереси. Бо колиб звертали, то не розповідалиб по американських часописах байок про те, що українське населення, одержавши від большевиків право у себе дома, в селі, чи ґубернії говорити рідною мовою, уже не має причин до боротьби з большевиками. Бо таке виписав саме недавно тому редактор жидівської соціялістичної ґазети „Форвард" п. Коґан, який перебував недавно на Україні та був в Одесі та на жидівських кольоніях на Криму. Бо замало глядіти очима через два тижні на українські землі, а треба вглубитися в саму суть боротьби, яку веде український нарід за своє політичне, культурне і економічне визволення. Тоді і ясною стане причина розрухів на Україні.

Якби знаття, що треба жить
I сподіватись і бажати,
То жив-би так, щоб кожну [мить
Для цілі одної віддати,
Щоб і хвилини не згубить, —
Якби знаття, що треба жить!

В. Самійленко.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЯК ВИГЛЯДАЛА ПОВІНЬ У СТАРІМ КРАЮ.

Недавно одержав я лист від мого брата, Івана Мельничука, зі села Ворони у Галичині. З його змістом, о скільки він цікавий для загалу, думаю поділитися з читачами „Свободи", щоби з сього мініятурного опису страшної повені в однім селі пізнали розмір нещастя, яке стрінуло наших братів у Старім Краю. Мій брат пише між иншим: „Пишете, що депеші та часописи донесли про катастрофу повені в Галичині й питаетеся, чи се всьо правда. Була війна, були штурми, були муки, але такої катастрофи то уявити собі годі. Я Вам писав, що літо було гарне та парне, але душа віщувала щось недоброго. Як я вже писав, три дні і три ночі падав у нас без перестанку дощ, а падав так, як зі страшного якого водопаду, а блискавки й громи цілком не переставали. У ночі ніхто не годен був заснути. Много людей побожеволіло; худоба неспокійно тряслася, вся птиця та кури щось передчували та не знали де укритися; пси усюда вили; наш брисько, що є дуже вірний та розумний, вив, що аж страшно було слухати. Найбільше страху спричиняли хмари, котрі прямо гнали над землею так, що видавалося, що земля стогнала та тряслася. Усюди були хмароломи, які всьо нищили без сліду. Напримір опишу Вам, як Лядське та Братківці навістила воздушна труба. Серед страшного грохоту громів та безперивних блискавок надкотили з делятинських гір старшні хмари просто на наше село. З надвірянських гір такі самі хмари котили на Лядське й то з таким ґуком, що аж серце стискалося. Ми з Федором, зятем Василихи Иневої, стали на дворі й мимо страшного гураґану обсервували, що дальше буде. Хмари котилися так низько, що цілком закрили верхи дерев, не переставали однак котитися далі, бо Ворона лежить у долині, тому аж від половини нашого села почався той страшний гураґан. У нашої сестри, Параски Костишиної, зірвало бляшаний дах і понесло світами; зараз за нашим селом, над зрубами Рокітна та Майдаником стрінулися обі хмари, зчинився страшний рев. Хмари так заперли воздух, що стало душно як у мішку, або якби хто за горло тиснув. І та хмара, що котилася понад Ворону, була сильніца і завернула тоту що котилася через Лядське й почалося щось страшного; на Рокітнах і у нашої дідички на Майданику не лишилося ані одної деревини; столітні дуби та грушки повиривало як маленьку травичку і понесло у воздух як папірці або листки; у нас, у Вороні, гураґан забрав копиці і як листочки полетіли вони з воздухом. Сей гураґан перейшов через лічинські ліси, не лишаючи ані одного прутика та пійшов на село Лядське й полишив по собі страшний вид; бо не остало там ні саду, ні деревинки, а прекрасні будинки змело так, якби їх ніколи не було; худобою метало як мячиком, а що діялося з людьми то самі можете додуматися. З Лядського покотився сей гураґан на Братківці, а там рівнож наробив лиха, лише трохи менше знищив села. Але не думайте, що Лядське гірше знищене як Ворона. Лядського кільки посягло, тільки змело, а що не досягло, то лишилося і тим люде помагали. А що в нас, у Вороні, то не можу Вам описати сего знищення; скажу Вам лише, що знищення ще гірше, як було у 1912 і 1913 році. Нещаслива та Ворона. При такій страшній зливі усьо погнило, а вода у ріці так піднеслася, що усьо виглядало на широке море. Вода перевертами котилась; хто мав стодолу й мешкав у такім місці, де вода не заливає, то усьо урятував; я не успів нічого вратувати, а стодоли не маю. Хоч вдома дещо було, то усьо погнило, а в долині вода стояла так високо, як ніколи перед тим; на горі у мене мало що зародило сього року, тілько зародило у долині.

„Мушу Вам сказати, що наш край, а властиво наші підгірські повіти страшно потерпіли. Тисячі худоби загинуло а також загинули й люде, хоч не обчислено ще досі, кілько їх згинуло. Села, які вода позаливала по вікна, або по дах будинків, тепер валяться, хати розсуваються, а ті, що їм вода забрала цілий дорібок, пропащі. Правда, комітети запомогові працюють безупинно, жертви плинуть з Америки та Великої України, а митр. Шептицький переїзджає села, одно по другім та подає обильну поміч. Кажу Вам, що не дай Боже бачити таке, як ми сього року пережили. Можете собі уявити, що дурно люде не побожеволіли. Є ще богато таких місцевостей, про які ніде не оголошувано, як приміром про нашу Ворону. Ми не менше потерпіли від инших місцевостей, однак ніхто про се не доносив ніде й світ про нас не знає. Се було передовсім обовязком священика та громадського уряду, але вони сього не зробили".

Таке то лихо стрінуло наш Рідний Край. Думаю, що сей опис мого брата представить кожному американському Українцеви ту страшну, безмежну нужду, яка стрінула наш нарід у Галичині. Сподіюся також, що не знайдеться ані одного Українця, щоби не дав кілька долярів на поратунок нашим нуждарям-землякам і то нехай дає скоро і без нічиєї принуки.

В. Мельничук.

ДО ВП. ПАНІВ СЕКРЕТАРІВ МІСЦЕВИХ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА.

Згідно з ухвалою конвенції, що року видається календар У. Н. Союза. Календар на рік 1928. вже вийшов і висилка календарів до віддділів вже кінчиться. Кождий секретар обовязаний слідити за висилкою календаря для його відділу, яка то є проголошена в Свободі, пакунок відібрати з почти або експресу і на найблизшім місячнім мітінґу календарі роздати між членів по ціні 30 цнт. за примірник.

Тому, що головна канцелярія У. Н. С. обовязана заплатити за видання календаря в грудні с. р., проситься конечно всі належитости за календар сколектувати і прислати враз з місячними рахунками в місяці грудні, щоби довгів не перетягати на слідуючий рік.

Всі члени нові або приняті наново мають право зажадати календаря по ціні 30 цнт., а місцеві секретарі зволять замовлення прислати як найскорше. Всі членицї жени членів, не є обовязані календарів побирати і за них платити, однак на замовлення можуть дістати по тій самій ціні як і всі прочі члени.

Роман Слободян, гол. фін. секр.

ЯК ОРГАНІЗУЮТЬ ПОМІЧ ДЛЯ ПОТЕРПІВШИХ ВІД ПОВЕНИ.

Український День в Нюарку, Н. Дж.

В суботу 3-го грудня 1927 р. о год. 8.30 з раня, виходить на вулиці міста Нюарку 300 українських жінок та дівчат, з пушками в руках збирати жертви на поміч поводянам в старім краю.

Всі сходяться до галі, де була укр. грек.-кат. церква, під ч. 249 Корт Ст. Там кожда колекторка отримає пушку, ленту і відзнаки. Там вкажуть їй місце, де має збирати.

Обовязком кождого Українця в Нюарку подбати, щоб в той день ні одна жінка чи дівчина не лишилась в дома. Всі з пушками на вулиці.

Петро Козланюк.

НЕ ЗРАДИВ.

(Присвячую авторові: „Іване без роду, Іване без долі").

Стрілянина ревіла мов скажена.

Важкі гарматні стрільна свистіли, грохотіли, вищали, ойойойкали, гей малі діти, гриміли, наче сотня чортяцьких возів по залізному помості.

З богатого та пишно-барвного села вони, ці стрільна, робили жахливу руїну.

Розвалювали та запалювали смирненькі хати, ломили цвітучі садки, довбали глибоченні ями по городах... Вбивали та обливали кровю зовсім невинних людей, рвали в кусники оставшуся худібку, повертали в нівець усю, роками мозолену людську кервавицю.

Люде гейби подуріли вже два роки.

Покидали плуги й лопати, покидали підземні штольні й фабрики, покидали голодних жінок і дітей, покидали рідні гнізда й оселі і, поділившися на поодинокі, ворожі собі, табори, пішли голодувати, мерзнути, немилосердно мститись та мордувати себе і гинути ще гірш, як по собачому.

А це все „за цісаря", „за державу", „за вітчину любу, та кохану"... Так говорили пани по столичних палатах та каварнях і так пояснювали полупанки у військових мундурах, ховаючися все позад боевого терену.

Люде-ж, гейби похмелені, слухали оцих слів і люто та завзято мордували брат брата...

„Наші" зза річки били „ворогів" Москалів, що розташувалися селами в долині. Вони укріпилися на зеленому узгірі і раз-у-раз обкидували спокійні села градом залізних стрілен, хмарою гострих відломків ґранат і шрапнелів.

Москалі-ж за селом позаривалися в землю і, замісць їх, гарматні стрільна „наших" лаштували багатим селам здоровенну жебрацьку торбину.

Стрілянина не вгавала. Кулі лопотіли й пінькотіли, горіючі будинки тріскотіли, переполошені мужики й діти зойкали, поцілена худібка ревіла. Чисте пекло зробили з недавно спокійного села.

Одеревілі мужики ховалися по хатах, по клунях, по ямах, або сновигали таки поміж кулі, як поміж дощ, не знаючи, за чим, пощо й навіщо?

В хаті старого перевізника Гната тиснулася майже всенька вулиця мужиків. Одні тислися на землі попри стіни, понаставлявши до них подушок, другі купчилися за стовпцями під піччу — инші-ж жахливо повзали по землі, шукаючи все очима, деб утиснутися безпечніше.

Гнатова хата нова, крита дахівкою і думка в мужиків — не запалить і не розвалить її хутко гарматна куля.

Люде байдуже покидали свої домівки, на пропаще оставили все своє добро й худібку... Повтікали з одним — зберегтись лише від жахливої смерти.

Увесь час стрілянини дітиська плакали, баби жалібно заводили, мужики переражено охкали та „Москалів" проклинали, а старий Гнат воркотів раз-у-раз, що про свою хату він не має де втиснутися безпечно.

Над вечером стрілянина втихла зовсім. Було, як по якомусь страшливому весіллі, але з Гнатової хати все ще таки ніхто не посмілився виходити. Москалі-ж у селі! Вони — хай пан-Біг рятує — бабам і дівчатам відрубують ножами груди, мужчинам луплять і стинають голови, з маленьких дітей юшку собі готують... Як же тут на двір виходити?

Люде лежали рівно і непорушно, гейби прикипілі до стін та до стовпчиків від печі. Врятувалися, покищо, від одної смерти, а тутеньки друга, ще може й жахливіша їх чекає.

По якомусь часі та по довгому ваганні рішився вийти на двір таки старий Гнат. Рішився з тим, що — мовляв — раз мати родила, раз же й умирати треба.

Та тільки що він, озброївшися в оцю думку, став підійматися з землі, як подіравлені двері грюкнули і до хати вкотився грубий та височенний, страшний Москалище. Ледви упхався з крісом до низької хати.

Мужики в хаті переражено ахнули і німо та безпорадно заворушилися попід стінами, наче ті курята перед небезпекою.

Але на диво всім Москаль ані не кидався з ножем до баб, ані до дітей не пускався. Переступивши хатній поріг, він зняв з голови шапку і тричі перехрестився по християнському.

Мужикам злетіла враз з грудей важка та гнетуча каменюка. Адже перехрестився, як і люде!

— Здраствуйте, крестяне! — поздоровив їх Москаль, цікаво оглядаючи хату і на смерть переляканих мужиків.

Мужики вмить посхапувалися з землі.

— Слава на віки Богу, паночку! З Богоньком святим! — озвалися тремтючим гуртом мужики.

— Сідайте, прошу пана, хай би все добре в нас сідало — осмілився старий Гнат, змітаючи рукавом побите віконне скло з лавки.

— Аякже, аякже! Сідайте, пане! — піддали і собі-ж мужики з бабами.

Москаль сів, та видно і в гадці не мав бабських грудей і юшки з їхніх дітей.

— Не лякайтеся, люде — став успокоювати людей Москаль. — Нема чого лякатися мене. Адже ми такіж-ж, як і ви, люде...

— Та ми не то... ми... — змішалися враз мужики, насилу посміхаючися.

Діти вже повиставляли зза маминих запасок голівки і з боязною цікавістю стали міряти очима „Москаля".

— Да-а! — почав знову Москаль. — Взагалі не маєте чого лякатися. А от... Мене справили, що тутеньки мешкає той, що за річку людей перевозить... Перевізник, чи як його звуть по вашому.

— Ая, ая — перевізник, паночку! — підхопили враз мужики, радіючи, що не до них діло.

— Та то ось кум Гнат, то... то... Вони перевозять, — звернулося враз у Гнатів бік кілька порепаних мужицьких пальців.

— Значить, ти, старичок? — звернувся Москаль до Гната.

Старий Гнат аж затетерів у-раз.

— Т-та... Я, я — заговорив перелякано. — Або що? Ви на той бік може хочете, пане? Човна нема, бо розбило його наше війско.

Москаль привітно посміхнувся.

— Та ти не лякайся мене, чоловіче! — сказав Гнатові добродушно. — Я-ж нічого не схочу від тебе неможливого... Не хочу теж, щоб ти перевозив мене на той бік річки, адже там ваші Австріяки! Мені от чого треба, — говорив проволоком, крутячи цигарку й частуючи тютюном несміливих та розтеряних мужиків. Мужики поскручували цигарки, однак не брали їх до ротів. А якщо потруїти їх ними хоче оцей бісурман-Москалище? — Чи ти, старичок, знаєш броди в оцій річці?

Гнатові хотілося брехнути, що ні, але якось не міг, бачучи перед собою такого великого ворога. І не зчувся, як зненацька заговорив:

— А чумуж би не знав? Знаю.

— Добре, — моргнув Москаль вдоволено. — Дуже добре, коли знаєш. Зараз, увечері, покажеш нам їх. Поведеш нас до них.

— Я, пане? Вас? — розтерявся Гнат, поширивши зляканi очі.

(Конець буде).

З українського життя в Америці.

МАЙНЕРСВИЛ, ПА.

„Тег-Дей" в Патсвил і Майнерсвил, Па.

Всуботу 3. грудня ц. р. відбудеться „тег-дей" в двох місточках Пенсилвенії, — Патсвил і Майнерсвил. Жертви, які будуть в той день зібрані, призначені на допомогу потерпівшим від повені Українців в Галичині. Дозвіл на урядження тої збірки дістав від управи обидвох місточок прот. Іван Гундяк, парох української православної церкви св. Юрія в Майнерсвил, Па. Збіркою займеться Клюб Української Молодежи, заснований при майнерсвилській парохії перед трома місяцями.

Треба піднести, що члени того Клюбу дуже охотно беруться до праці, з якої є поміч для Рідного Краю. Клюб складається майже виключно з молодіжи роджені і вихованої в Америці. Се вказувало-б, що при добрій волі можна усюди притягати наше молоде покоління до хосенної для нашого народу праці. Мимо всіляких хиб, наш загал в Америці має добре серце. Те саме можна сказати про наше молоде покоління. Тільки треба нашу молодіж познайомити з тим краєм, з якого прийшли до Америки її батьки, з його історією та з його недолею, а вона, без сумніву, з любовю і щиростю буде працювати для рідного народу.

Треба піднести і те, що в кожній місцевости, де є українські громади, — з виїмком може великих міст, — можна постаратися про дозвіл на урядження публичної збірки на допомогу потерпівшим від повені Українцям. Священики тут можуть зробити дуже багато тому, що до них відносяться Американці з увагою. Деякі члени міської ради в Патсвил говорили, що в Америці теж багато катастроф цего року і потрібна допомога. Їм треба було пояснити, що Американський Червоний хрест має в своїм розпорядженню міліони долярів і може кождої хвилі помагати потерпівшим від таких катастроф і одіжжю і поживою і ліками і т. и., — а в Галичині цього нема; там чужа і ворожа нашому народові влада, яка власне бажає, щоби наш нарід гинув від катастроф.

Отже може-б, крім тих громад, які вже уряджували публичну збірку на потерпівших від повені, і инші громади постарались зробити те саме.

Н. К.

НЮ ЙОРК, Н. И.

Збори Ліги Американських Горожан.

У дні 28, падолиста відбулися у галі православної церкви при 14 вулиці перші збори Ліги Американських Горожан. Ті збори скликано в ціли сконцентровання сил нюйорських Українців, що є або думають стати американськими горожанами. На зборах піднесено три точки, а іменно: пізнання себе самих, справу асиміляції нашого народу, та справу допомоги Рідному Краєви.

Повзято теж рішення, які подається понизше.

1. Ліга Горожан рішила старатись сповнити тому, щоби усякого рода політичні шарлатани водили по своїй волі нашими менше свідомими людьми й тому повзято ухвалу сходитися частіще й пізнати потреби наших менше свідомих братів, їх кривди й болячки та витворити у них здоровий спосіб думання.

2. Рішено також представити нашому народови закони нової батьківщини і показати йому, як можна добиватись належних собі прав через приняття американського горожанства.

3. Мається розбуджувати політичну свідомість серед нашого народу через обзнакомлення його з прислугуючими йому правами та вироблення у нім орієнтації на власні сили в боротьбі за независимість Рідного Краю. До сього мають служити школи політичного життя, власна ініціятива, самостійна діяльність, цивільна відвага, боротьби проти кривди й посвята для будучого покоління, щоби його задержати при своїй національности.

Крім сього ухвалено, щоби слідуючі збори відбулися в неділю, 4-го грудня, точно о 3-тій годині, у тій самій галі. На них запрошується кожного Українця й Україну. Членом Ліги Горожан стає кожний Українець без ріжниці на віроісповідання й політичні погляди, що підчиниться ухвалам Конгресу українського громадянства й буде платити народний податок.

Вступ до „Ліги Амер. Горожан" буде виносити $1.00 а місячна вкладка 25 ц. Кожний член обовязаний працювати для помочі рідному краєви й через те мусить взяти лісту для збірки на потерпівших від повені.

Ліга Амер. Горожан подає також до відома, що відповість на накиди на Лігу за те, що стала в обороні „сирітського фонду", як також вияснить справу з неплаченням чиншу.

Хто бажає стати американським горожанином і має якісь перешкоди, вже задля тої одинокої причини повинен стати членом „Ліги Горожан" і явитись 4 грудня на других зборах ліги. Кожного радо повитається.

П. Сокальчук.

АЛЕНТАВН, ПА.

Концерт з українськими танцями.

Перед місяцем приїхали до нашої місцевости учителі українських народніх танців, гром. Ащенки. По приїзді до Алентавн устроїли вони два пописи своїх танців і вони так сподобалися нашим людям, що вони просили п. Ащенків, щоби лишилися тут через довший час і розпочали школу українських танців для наших дітей. Гром. Ащенки дуже радо згодилися на се й розпочали науку танців, до якої вписалося поверх 60 дітей. По чотирох тижнях науки, устроїли вони концерт, получений з українськими танцями наших дітей. Згаданий концерт відбувся в неділю 27 падолиста в українській галі. Видко, що він заінтересував наше громадянство, бо саля заповнилася по береги й ті, що прийшли пізніше, як оголошено, мусіли вертати домів з нічим, бо не було місця не то де сісти, але навіть де стояти.

Концерт і попис танців наших діточок випав надзвичайно гарно й удачно й заімпонував усім присутним і тому всі висказувалися з великими похвалами як про концерт так і про танці. Тутешні Українці, мимо безробіття, не жалували центів, щоби дати лише можність своїм діточкам навчитися рідних танців.

Як зачуваю, то наші молоді танцюристи, козаки й козачки мають виступити незадовго з пописом своїх танців у великім міськім театрі.

Щасть Вам Боже, Українські діточки! Покажіть чужинцям, які гарні маємо танці і причиніться тим до прославлення нашого синьо-жовтого прапору, під ослоною якого відбуваєте ті танці. Любіть також свій український нарід, з якого походите й старайтесь представити його перед чужинцями з як найлучшої сторони.

Гр. Пипюк.

ГАРТФОРД, КОНН.

Віче в справі допомоги потерпівшим від повені.

По всіх громадах йде тепер на велику скалю закроєна акція в справі організування помочі потерпівшим від повені нашим братам в рідним краю. І в нашій громаді розпочато таку акцію, але пішла вона дуже пиняво. Щоби рушити її з місця, Бр. св. Івана Хрестителя, від. У. Н. Союза, рішило скликати прилюдне віче, щоби в той спосіб збудити в нашій місцевости якийсь живійший рух. На бесідника рішено запросити д-ра Л. Мишугу, редактора „Свободи" з Джерзі Сіти, Н. Дж.

Таке віче дійсно відбулося в нас в день 20 падолиста. Віче отворив гром. Онуфрий Мотіль. Предсідателем віча вибрано гром. Т. Марчука, а на секретарів покликано П. Курка й О. Курила.

Предсідатель пояснив ціль віча і уділив слова головному бесідникови д-рови Мишузі.

Бесідник заявив, що сегоднішна катастрофа має подвійні причини. Одна з них вина, яка незалежна від людей, бо нею керує сама природа, а друга та, що звязана з нашим національним поневоленням. Бо дощі додощами, але нерегульоване рік та винищення лісів це инша справа. Тут вже виключна вина Польщі, що насильством заграбала наші землі і експльоатує рідний край, не зважаючи на важкі консеквенції такої рабункової господарки.

Бесідник перейшов коротко наше положення під Австрією та перейшов до тих стотисячних жертв крови, які поніс наш нарід підчас світової війни і за часів української війни в боротьбі о здобуття державної незалежности. Наша допомога потерпівшим від повені є тільки одним кільцем в тім великім звені, що прямує до визволення нашого народу о власних силах. Ціла бесіда була переплітана ріжними образами з нашої визвольної боротьби та фактами і датами, що відносяться до польських звірств на нашій поневоленій землі.

По промові д-ра Мишуги предсідатель зарядив збірку на потерпівших від повені.

Жертвували слідуючі:
Т. Марчук 6.00; О. Курко 5.00; П. Курко 5.00; Д. Йордан 5.00; О. Маслоха 4.00; І. Нестерук 4.00; М. Курдина 3.00; Т. Галенда 3.00; П. Молява 3.00; І. Шостак 3.00; С. Копанецький 3.00; І. Бойко 3.00; І. Гнатюк 3.00; І. Бойчук 2.50; по $2.00: Я. Гвісць, А. Півцьо, О. Мотиль, М. Бойко, О. Курило, М. Ткачук, Т. Ткачук, М. Гнатюк, М. Небажак, І. Яріш; по 1.00: М. Шегда, П. Гомкович, І. Питоляк, К. Гвісць, П. Григоза, С. Вишньовський, Г. Янішевський, П. Дратяк, А. Гикало, С. Мотиль, А. Воробель, І. Воробель, Д. Гриньчук, Д. Магера, Т. Фуярчук, С. Федирко.

Разом зібрано $96.50, які по потрученню коштів віча відослано до Обєднання.

Декому. може видаватися та збірка малою. Такою вона в дійсности є. Коли одначе зважити, що в нас мало Українців, що нас тільки горстка, а в тій горстці, як один з вічовиків сказав, 12 партій — то й ця збірка вже є великим поступом вперед.

Забирали ще слово проповідник Т. Галенда і другі і висказували свою радість, що отсе перший раз зібралася тут така велика громада і послухала таких слів, які цілком певно залишаться в наших серцях і обєднають нас до спільної праці хоч на поли культурно-гуманітарнім.

Деякі з наших большевиків, які не зложили на допомогу для наших селян ні одного цента, пробували інтерпелювати д-ра Мишугу за комітети, куди це належить висилати гроші. Др. Мишуга дав їм знамениту відправу і то таку, що їм вже не захочеться другий раз питати.

Віче залишило як найкраще враження, бо розпочато сейчас дальші кроки що до дальшої плянової збірки для допомоги поводянам.

Віче закінчено відспіванням національного гимну.

Павло Курко і Олексій Курило,
секретарі віча.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

З Української Стрілецької Громади.

На Дім Інвалідів Української Армії у Львові.

По день 28. падолиста, 1927, вплинуло до каси Громади жертв на Дім Інвалідів $309.02. З каси Громади додано 98 центів — і вислано до краєвого Товариства Опіки над Інвалідами у Львові суму $310.00.

Слідуюча збірка „Ялинка для Інвалідів української Армії" відійде до краю 20. грудня, с. р.

Тому просимо всіх шановних колекторів продовжувати збірку, з огляду на невідрадні обставини в краю.

Зібрані гроші пересилати негайно до своєї центральної організації, або чеком платним на Ukrainian Legion на адресу: Ukrainian Legion, P. O. Box 578 Philadelphia, Pa.

Організаційні справи.

З огляду на наближаючіся Загальні Збори У. С. Громади (29. січня, 1928, в Ню Йорку) просимо всіх членів Громади — а з окрема Канадійців — подати негайно до Управи свої точні адреси — бо богато листів вертаються і нема змоги порозуміться. Стрільці перебуваючі в Канаді повинні звертатись у всіх організаційних справах до т. Возімірського на слідуючу адресу:

Mr. H. Wozimirsky
10365 98th St.,
Edmonton, Alta, Canada.

Всі члени Громади повинні як найскорше вирівнати членські вкладки та надіслати виповнені членські листи.

За Управу Укр. Стрілецької Громади:
Вол. Ґалан, голова;
Вас. Петрусик, писар.

ПЕЧЕРНІ ЛЮДИ ПІД ХАРКОВОМ

У харк. „Вістях" знаходимо опис життя робітників під Харковом, в який годі не вірити, бо писаний комуністом. Ось він:

Ви, мій любий читачу, вже налагодилися читати наукову розвідку з доісторичної доби про волосатих, звіроподібних хижих істот. Розчаруєтеся: мова йтиме про ділом сучасних цивілізованих людей, що мають схожість з колишніми печерними людьми-малпами лише в житлі. Живуть вони за харківським міським парком у печерах, або на їх мові — у землянках.

Признатися, я заходив у ці тісні, вогкі, смердячі катакомби з деяким побоюванням: а нуж мене зустріне з фінкою в руках якийсь ракло і всадить у печінки „перо"... Але скоро моє побоювання розвіялося, як тільки я розбалакався з обитателями цього дивного села. Виявляється, що тут живуть лише трудящі люде: робітники, носії, пилярі, ганчірники. І що мене найбільше здивувало — ці люде самі бояться „урканів".

— Ось тут у нас самих три землянки обікрали. Влітку добре, бо всі „вони" (уркани) порозїзджалися по садах, по парках. А от зимою обовязково кілька з них сюди втиснеться і тоді нема нам життя; понапиваються, буянять, загрожують ножами. А найгірше, що люде прохожі і влость думає, що тут, у цих ямах живуть самі ракли й через це нема „ніякого уваження і вніманія до нас".

Це так скаржиться дружина робітника ХПЗ тов. Тараканова Дмитра, члена профспілки металістів, колишнього добровольця в Червоній армії, що після довгого поневіряння по нічліжках і хлівах нарешті примушений був купити за 20 карб. оцю гірку оселю і в ній жити.

Тов. Таракановській з плачем у голосі журиться:

— От через кілька тижнів йду в Червону армію, — я з 1905 року, — а жінку з дитиною залишаю в цій ямі. Що вона тут робитиме?!...

— Ви клопотали про квартиру?

— Та... і не питайте. Вже тут було кілька комісій, оглядали, обіцяли квартири — спершу на перше травня, потім на 15-те травня, а там аж на 1-ше вересня і, як бачите, уже й вересень скінчився, а... просто насмішку строять та й більше нічого!

Ще жахливішу картину, плачучи, розгорнула дружина робітника чавунно-литейного заводу, теж члена спілки металістів з 10-ти річним стажем, Горюнова С. А.

У мене троє маленьких дітей як горошок, одно недавно родила в цій які. Хіба вони виростуть у такому нещасті... Тут їх і хороба забере...

З стін кидаються у вічі химерні візерунки плісняви, грибків, з стелі сипеться у горщик земля. Миші, пацюки (щурі), таракани навіть світла денного не бояться: спацерують собі з кутка в куток. І в цій жахливій ямі я побачив на стіні (якчо мокрий заплісніявілий бік ями можна так назвати) картину — літній пейзаж, виконаний в імпресіоналістичних тонах. Значить, ці люде і в мистецтві кохаються.

Тут же я познайомився з досі невідомою мені категорією заробітку, збирання ганчірок на звалі. Питаю одного дідуся, давнього корінного жителя „катакомб" —

— З чого-ж живете?

— Я на базарі корзини ношу людям, 70—80 коп. за день перепаде, а баба ганчірки збирає, отак і перебиваємося з дня на день. А инші: хто має пилу — ходить дрова різати, хто теж корзинки носить, один на залізниці служить, два на заводах.

Порпаються в смітті діти з поковкливими обличчами.

У цьому селищі, де я був — 13 землянок, а по всіх околицях Харкова, кажуть, їх до 60. Мимоволі повстає питання: невже Харківська Міськрада, Жилкоопсоюз не можуть кось потиснути, щоб притулити цих трудящих людей хоч у поганеньких житлах, принаймні організованих робітників? Що собі думає союз металістів? І ще: навіщо обіцяли і з рештою нічого не даєте?

В. Заєць.

І це діється в десять літ після робітничої влади в столиці тої влади — Харкові. Страшно!

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

ПОМЕР ІВАН КРАВЧУК.

БРУКЛИН, Ню Йорк, 2. грудня. — Тут помер нині широко відомий громаді відомий громадянин Іван Кравчук, член і предсідатель Товариства ім. Богдана Хмельницького, відділу 22. У. Н. Союза, член Товариства Запорозької Січи, Української Хати й других.

Покійний помер наглою смертю дня 2. грудня о 4. годині рано.

Походив він зі села Бенківці, в повіті Рогатин, у Галичині.

Похорони визначено на неділю в 1-шій годині сполудня.

Покійний був щирим українським патріотом. Він брав усе живу участь у народнім життю, грав у ріжних представленнях, займався щиро організованням нових членів до Союза, збиранням жертв до Українського Товариства Рідна Хата, не жалував гроша на ріжні українські народні цілі. Відомий він був як народний промовець.

Земля Йому Пером!

Батьківська журба.

— Не уявляєте собі, скільки я терплю через мого сина.
— Щож маєте йому закинути?
— Не вміє грати в карти.
— Ну то дуже добре.
— Ба! але в тім то й лихо, що не вміє грати, а грає!

Мати (до дочки): Так, так, моя дитинко, за наших часів було леше вийти заміж ніж тепер. Бо давніше противности притягалися. А нині ви, дівчата, такі дуже подібні на хлопців із вашою хлопячою зачіскою і стрункою поставою.

ВАЖНЕ ДЛЯ ВП. ПП. СЕКРЕТАРІВ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА.

Сим повідомляється Вп. пп. Секретарів відділів У. Н. Союза, що висилка календарів на рік 1928 для членів У. Н. Союза вже розпочалася і що вже вислано календарі на адреси пп. Секретарів для слідуючих відділів:

Вислано почтою 1. грудня: Від. 95, 97, 101, 110, 111, 112, 114, 122, 154, 157, 159, 162, 166, 173, 174, 177, 180, 184, 185, 186, 188, 189, 190, 191, 196, 197, 198, 201, 202, 205, 215, 226, 227, 232, 236, 240, 255, 277, 281, 297, 305, 307, 312, 318, 332, 343.

Вислано експресом 1. грудня: Від. 103, 214, 225, 252.

Котрий би зі згаданих відділів не дістав з якоїсь причини посилки до 10 днів від дня висланя календарів, нехай повідомить Адміністрацію Свободи.

У бучера:

Хлопець: Прошу мені дати фунт мяса, але щоби було тверде.
— Тверде? А то чому?
— Бо як буде мягке, то тато зїсть усе і мені нічо не лишиться.

ЯК БУДУЄМО СИРОТИНЕЦЬ У. Н. СОЮЗА.

—o—

359.

Тов. ім. Івана Франка, від. 271 У. Н. С., в Елмайра, Н. Й.

Надіслані нам Комітетом Сиротинця книжочки „Сироти" ми використали. Недавно відбулося в тутешнім Народнім Домі представленнє сеї пєси на дохід Сиротинця У. Н. Союза. Виставою занялася найбільше пані Марія Ґулька (її муж теж немало причинився для сеї справи). Ролі відіграли самі свої члени, крім одного (він мабуть приступить незадовго до нашого товариства). Представленнє випало несогірше; кожда дієва особа вивязалася зі своєї ролі з похвалою. Але найкраще відограла ролю Теклі пані Марія Ґулька, котра дійсно заслугує за свою здібність на прилюдну похвалу.

Треба ще згадати, що наш священик просив у церкві людей, аби всі пішли на предетавленнє. Та не богато парохіян послухало заохочуючої промови свого душпастиря... Так само наш священик виголосив патріотичну промову перед представленнєм. Він казав, що ми всі повинні радіти з того, що наш нарід, наша орґанізація, Український Народний Союз, хоче вибудувати такий захист для сиріт, який мають уже давно инші культурні народи. Коли ми побудуємо таке прибіжище для наших сиріток, таку гуманну інституцію, то се буде честь для всього українського народа й один крок наперед до народного визволення.

По представленню відспівано народній гимн „Ще не вмерла Україна".

Відтак була забава з музикою і з тої забави прийшло теж трохи доходу на ту саму ціль. Чистого доходу зібрано $37.51, а ще буде около 5 дол. між людьми, що не заплатили за тікети. Товариство Народного Дому спустило з ренту за галю 5 долярів. Предсідатель Нар. Дому, Роман Хамула, жертвував на Сиротинець $1.00, а члени товариства Антін Бубняк і Марія Васьович зложили по 50 цнт. Разом вислано до Комітету $44.51.

Тут треба надмінити, що в нашій місцевости йде життє не дуже по райськи. Шапи скоротили робучий час до кількох годин на тиждень, а хто має ще яку роботу, то не є певний, як довго та робота потреває, і з тої причини панує між робітниками загальне пригнобленнє. А прецінь, мимо справді тяжких часів, ми таки вспіли дати театральну виставу і придбали на річ нашого Сиротинця пару десяток. З того виходить, що викрути деяких відділів нашої орґанізації, що в них не можна нічого зробити на користь Сиротинця, бо робота зле йде — не мають оправдання. От людиска привикли до бездільности тай викручуються від народної праці всякими способами.

Демко Чучман, предс.; **Кость Юськів**, кас.; **Григорій Левуш**, секретар.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЄ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — СЕ СИЛА, — ПИШІТЬ ПО НАЙНОВІЙШИЙ ЦІННИК КНИЖОК.

ПОІМЕННИЙ ВИКАЗ ЖЕРТВ
НА СИРОТИНЕЦЬ-ЗАХИСТ УКР. НАРОД. СОЮЗА
за місяць жовтень 1927 року.

ВІДДІЛ 234.

Тов. Запорожська Січ в Елізабет, Н. Дж.

Жертва з каси відділу ... $—
Жертви від части членів проголошено.
Дісланo від членів ... $13.00
Разом $13.00
Кардаш Василь ... $2.00
Кіценюк Іван ... 1.00
Гринішак Михайло ... 1.00
Генега Ілія ... 1.00
Бахна Михайло ... 1.00
Кацюбський Мирон ... 1.00
Гобер Дмитро ... 1.00
Пілат Стефан ... 1.00
Сташків Теодор ... 1.00
Кіценюк Павло ... 1.00
Чечіль Тома ... 1.00
Огар Михайло ... 1.00

ВІДДІЛ 244.

Бр. св. Івана Хрестителя в Белефонт, Па.

Жертви з каси відділу і від части членів проголошено.
Дісланo з каси відділу ... 10.00
Разом $10.00

ВІДДІЛ 245.

Тов. Січ ім. Богдана Хмельницького в Трентон, Н. Дж.

Жертви з каси відділу і від части членів проголошено.
Дісланo від члена ... $1.25
Дрібні жертви з пушок ... 2.40
Дісланo від не члена ... 1.00
Разом $4.65
Шегеда Олекса ... $1.25

ВІДДІЛ 256.

Бр. св. Івана Хрестителя в Рівергед, Н. Й.

Жертви з каси відділу і від части членів проголошено.
Дісланo від членів ... $17.00
Дісланo з каси відділу ... 10.25
Прислано жертви від не членів 22.75
Разом $50.00
Пастернак Захар ... $1.00
Стахів Микола ... 1.00
Навроцький Теодор ... 1.00
Корзун Павло ... 1.00
Махно Яків ... 1.00
Навроцька Ксеня ... 1.00
Худяк Магдалина ... 1.00
Худяк Микола ... 1.00
Дух Михайло ... 1.00
Корзун Анна ... 1.00
Ламаґа Іван ... 1.00
Небор Михайло ... 1.00
Самотіс Іван ... 1.00
Тимчак Анастазія ... 1.00
Федун Михайло ... 1.00
Барнич Михайло ... 1.00
Вівчар Михайло ... 1.00

ВІДДІЛ 266.

Тов. ім. Івана Франка в Амстердам, Н. Й.

Жертви з каси відділу і від части членів проголошено.
Прислано дохід з балю ... $52.05
Дісланo жертви від не членів ... 12.00
Разом $64.05

ВІДДІЛ 271.

Тов. ім. Івана Франка в Елмайра, Н. Й.

Жертви з каси відділу і від части членів проголошено.
Дісланo від членів ... $ 1.00
Прислано дохід з підприємства 37.51
Жертви від не членів ... 6.00
Разом $44.51
Бубняк Антін ... $ 50
Васьович Марія ... 50

ВІДДІЛ 286.

Бр. св. Володимира в Джерзи Сіті, Н. Дж.

Жертва з каси відділу ... $—
Жертви від части членів ... 7.50
Разом $7.50
Барна Теодор ... $1.00
Челак Теодор ... 1.00
Челак Василь ... 1.00
Хомяк Теодор ... 1.00
Кицей Дмитро ... 1.00
Шимон Стефан ... 1.00
Шмайдей Теодор ... 1.00
Чорний Василь ... 50

Відділ 288.

Бр. св. Димитрія в Савт Бетлегем, Па.

Жертви з каси відділу і від части членів проголошено.
Дісланo від членів ... $18.00
Разом $18.00
Бораковський Гнат ... $2.00
Мадриґа Ілько ... 1.50
Сисак Андрій ... 1.00
Сагайдак Матвій ... 1.00
Каплун Іван ... 1.00
Ґреґораш Михайло ... 1.00
Ґонтарик Василь ... 1.00
Малицький Іван ... 1.00
Данилюк Теодор ... 1.00
Миколаїв Лаврентій ... 1.00
Завадський Тарас ... 1.00
Депко Іван ... 1.00
Ільків Яким ... 1.00
Пастернак Микола ... 1.00
Віхоть Ілія ... 1.00
Барна Михайло ... 50
Солотва Іван ... 50
Когут Іван ... 50

ВІДДІЛ 292.

Бр. св. Івана Хрестителя в Дітройт, Міш.

Жертви з каси відділу, від части членів і не членів проголошено.
Дісланo від членів ... $2.50
Разом $2.50
Дзядик Іван ... $1.50
Голубицький Юрій ... 1.00

ВІДДІЛ 299.

Тов. ім. о. М. Стефановича в Бофало, Н. Й.

Жертви з каси відділу і від части членів проголошено.
Прислано дохід з представлення $32.80
Дрібні жертви з пушок ... 1.90
Разом $34.70

ВІДДІЛ 332.

Бр. св. Михаїла в Рарітан, Н. Дж.

Жертви з каси відділу, від части членів і дохід з пікніку проголошено.
Дісланo від членів ... $11.00
Разом $11.00
Турянський Іван ... $5.00
Попадюк Микола ... 1.00
Бриґіда Іван ... 1.00
Єричук Мирон ... 1.00
Віжман Іван ... 1.00
Веньґрин Петро ... 1.00
Причка Теодор ... 1.00

ВІДДІЛ 336.

Тов. Сокіл у Клівленд, О.

Жертви з каси відділу і від части членів проголошено.
Дісланo з каси відділу ... $10.00
Дісланo від членів ... 22.00
Разом $32.00
Білий Стефан ... 1.00
Більо Михайло ... 1.00
Белас Микола ... 1.00
Дмитрів Семен ... 2.00
Федорчак Михайло ... 1.00
Ґрабський Дмитро ... 1.00
Голдер Микола ... 1.00
Кость Стась ... 1.00
Кисіль Григорій ... 1.00
Кальмук Тимко ... 1.00
Кальницький Григорій ... 1.00
Куць Максим ... 1.00
Постулюк Семен ... 1.00
Стахів Евстахій ... 1.00
Семенчук Іван ... 1.00
Савчак Михайло ... 1.00
Степаник Олена ... 1.00
Вакула Антін ... 1.00
Коваль Павло ... 1.00
Клипка Йосиф ... 2.00

ВІДДІЛ 347.

Тов. Запорожська Січ в Мілвіл, Н. Дж.

Жертви з каси відділу, від части членів, коляду, з пушок і дрібні жертви від не членів проголошено.
Дісланo від членів ... $9.00
Жертви з пушок ... 4.00
Разом $13.00
Замойський Григорій ... $4.00
Минько Йосиф ... 4.00
Шимко Григорій ... 1.00

ВІДДІЛ 350.

Бр. св. Михаїла в Стемфорд, Конн.

Жертви з каси відділу і від части членів проголошено.
Дісланo від члена ... $ 1.00
Прислано дохід з пікніку ... 47.55
Разом $48.55
Бреян Василь ... $1.00

ВІДДІЛ 358.

Тов. Згода в Клівленд, О.

Жертви з каси відділу і від части членів проголошено.
Дісланo жертву з забави ... $6.00
Разом $6.00

ВІДДІЛ 363.

Тов. Запорожська Січ в Оліен, Н. Й.

Жертви з каси відділу і від части членів проголошено.
Дісланo від членів ... $3.00
Разом $3.00
Скробач Іван (мол.) ... $2.00
Непорадний Григорій ... 1.00

ВІДДІЛ 366.

Тов. Просвіта в Ізелін, Н. Дж.

Жертва з каси відділу ... $—
Жертви від части членів ... $12.50
Разом $12.50
Лемчук Яків ... $3.00
Гніздур Василь ... 2.00
Яворовський Андрій ... 2.00
Баховський Петро ... 1.00
Седіла Семко ... 1.00
Седіла Катерина ... 1.00
Швайчук Іван ... 1.00
Марків Михайло ... 1.00
Дзьомбак Станислав ... 50

ВІДДІЛ 370.

Тов. Любов у Ню Гейвен, Конн.

Жертви з каси відділу і від части членів проголошено.
Дісланo від членів ... $6.50
Разом $6.50
Березіцький Михайло ... $1.00
Довгий Михайло ... 1.00
Вовк Іван ... 1.00
Федишин Мелянія ... 1.00
Броков Ілько ... 1.00
Вергун Роман ... 50
Гіна Олекса ... 50
Василинюк Григорій ... 50

ВІДДІЛ 385.

Жертва з каси відділу ... $—
Жертви від части членів проголошено.
Дісланo від члена ... $ 1.00
Дохід з представлення ... 14.80
Жертва від не члена ... 1.00
Разом $16.80
Кольтик Дмитро ... $1.00

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ